

вали съ мърна крачка въ кракъ, подъ такта на военна музика (гл. по долу).

Въ конницата — еволюциитѣ, построенията и движенията въобще били по прости и по малосложни, отколкото въ пѣхотата. Но Сципионъ африкански младши, който слѣдъ смъртта на баща си и на чича си билъ назначенъ началникъ на римскитѣ войски въ Испания, обърналъ особено внимание за по доброто устройство и образование на конницата. Полибий ни е съхранилъ твърди любопитни свѣдения за тѣзи еволюции, построения и движения, на които Сципионъ намиралъ за необходимо да упражнява римската конница въ всичкитѣ случаи. Тѣ се заключавали: за отдѣлнитѣ конници — обръщания на дѣсно, на лѣво и кръгомъ, и ѣзда въ рѣдове и рѣдици, а за турмитѣ — заѣзди на дѣсно, на лѣво и кръгомъ; движения отдѣсно, отлѣво или отъ срѣдата по 1, 2, 3 и по вече рѣдове или съ цѣлия фронтъ, прѣимущественно съ прѣпускание (галопъ или карьеръ); построения по декурии и турми фронтъ съ интервали или колони, които разгъвали фронта, отъ който отдѣленията отново се свѣргали въ колони, — движения съ фронта напредъ или съ заднята рѣдица назадъ, или съ фланговетѣ (рѣдицитѣ) на дѣсно или на лѣво и др. т.

Военнитѣ музикални инструменти, които се употрѣбавали въ римскитѣ войски, носили название: *lituus*, *tuba*, *tubicina*, *buccina* и *cornicen* или *cornus*. — *Lituus* (съотвѣтствувалъ на сегашния хорнъ, *clairon*) билъ съставенъ отъ тънко дърво, обвито съ кожа, издавалъ пронизителенъ звукъ и се употрѣбавалъ за разни сигнали, особено въ конницата и въ боя. *Tuba* и *tubicina* (мѣдни тръби), до 75 с/м. дълги, издавали звукъ по глътъ, пълненъ и високъ и се употрѣбавали сжщо за разни сигнали,

къси и дълги, въ походъ, на лагеръ и въ боя. *Buccina*, нѣщо като сегашния рогъ (*cornet*, *cornet à bouquin*), и *cornicen* или *cornus* нѣщо като сегашната валторна (*waldhorn*, *cor-de-chasse*) Въобще римланитѣ употрѣбавали тѣзи музикални инструменти, като сигнали за изпълнение на разнитѣ движения въ строя подъ оржие и въ лагера, за събиране на работници, за аллокуции (рѣчи на прѣводителитѣ на армиитѣ къмъ войскитѣ), за мълчание и тишина (сега командата: *мирно!*), за обявяване на наказанията или екзекуциитѣ, за трѣгване въ походъ, за обявяване началото на дневнитѣ и ноцни стражи, за смѣна на караулитѣ и часовитѣ, за разводъ въ лагера, за обѣдъ и вечеря, и др. т. Тѣзи сигнали били, за всѣка цѣль, различни и едни — къси, еднозвучни, а други — по дълги и многозвучни, които съставлявали даже цѣли арии, отъ които главната и по важна билъ тѣй нарѣчения *classicum*. Само прѣводителя на армията ималъ право да заповѣда да се свири *classicum* и всѣки такъвъ прѣводителъ можалъ да има и често ималъ свой собственъ отъ такъвъ родъ сигналъ въ видъ на ария. Освѣтъ това военномузикалнитѣ инструменти въ римскитѣ войски служили за равномѣрност на движенията, построенията и еволюциитѣ въ тактъ и за въодушевяване на войскитѣ до и въ време на боя.

Военнитѣ музиканти — хорниститѣ, тръбачитѣ и свирившитѣ съ рогове — били разпрѣдѣлени по разнитѣ отдѣления на легионитѣ (центуриитѣ, послѣ манипулитѣ и кохортитѣ, и турмитѣ) и при цѣлитѣ легиони, а сжщо при прѣводителитѣ на армиитѣ и при висшитѣ и по долнитѣ частни началници въ войската.

Знамената, подобни на сегашни-